

BIJVRIENDELIJK MEETJESLAND

En ook nog:
Beeklandschap wordt weer aangekleed!
Speel erop Bos!
Bijenweetjes

foto: Henk Wallays

Beste lezer,

Stilaan zijn we er ons allemaal van bewust dat het niet goed gaat met de bijen. Bij de meeste mensen lokte dit nieuws aanvankelijk verbazing uit. We zijn immers zodanig vertrouwd met het beeld van rondzoemende bijen in onze tuin, dat het ondenkbaar lijkt dat deze diertjes er niet meer zouden zijn.

Toch werd al snel duidelijk dat de noodkreten van imkers en natuurbeschermers ernstig moesten worden genomen: deze beestjes vervullen niet enkel een belangrijke rol in de natuur, maar naar schatting één derde van de landbouwgewassen in de wereld is afhankelijk van insecten voor de bestuiving en vruchtzetting.

Een netelig probleem dus, maar er is toch een belangrijk lichtpuntje: iedereen kan er iets aan doen! Geen tuin of terras is te klein om te kunnen voorzien in geschikte bijenplanten of schuilgelegenheid voor solitaire bijen en hommels. Bovendien kunnen ook lokale besturen, landbouwers en natuurliefhebbers hier samen het verschil maken door tal van maatregelen.

Om die reden doet Regionaal Landschap Meetjesland in 2014 een oproep aan elke Meetjeslander om de handen uit de mouwen te steken en voor een 'Bijvriendelijk Meetjesland' te zorgen. Zoals je zal zien in dit nummer doen al heel wat mensen en organisaties mee.

Jij ook?

foto: Ludo Goossens

Met koersbroek of wandelschoenen naar de Meetjeslandse Gordel

Op zondag 18 mei kan je fietsen langs Meetjeslandse trage wegen en natuurgebieden. We zorgen voor een gezonde mix aan puur fietsplezier en boeiende stoppunten. Je kan kiezen uit verschillende startpunten en themaroutes. Aan het Bardelaremuseum in Lembeke, de centrale ontmoetingsplaats, kan je ook een wandellus in de Lembeekse Bossen maken.

Ook voor bijen en vlinders is er heel wat aandacht op de gordel: bouw mee aan een bijenhotel, fiets mee met de bijenlus langs bloemenranden en stop voor lekkere proevertjes bij de imker. Neem een kijkje in een bijenkast en geniet van een lekker honingbiertje of een glaasje mede.

vanaf april
op www.meetjeslandsegordel.be en www.RLM.be

Beeklandschap wordt weer aangekleed!

Misschien kan dit bij jou ook?

Wanneer je in de buurt woont waar de Splenterbeek en Ede (Maldegem-Knesselare) stromen, en je ziet het wel zitten om een mooie houtkant of bomenrij aan te planten, dan kunnen we er wellicht voor zorgen dat het project 'Gestroomlijnd Landschap' je een flinke ondersteuning biedt!

De Splenterbeek en de Ede zijn niet alleen van vitaal belang voor de afwatering van de hoger gelegen gebieden, ze vormen ook groene linten die de verschillende natuur- en bosgebieden van Maldegem en Knesselare met elkaar verbinden. In het project Gestroomlijnd Landschap wordt werk gemaakt van een betere natuurverbinding, een betere waterhuishouding en de herwaardering van de waterlopen in het landschap.

Provincie Oost-Vlaanderen werkt hiervoor samen met RLM, de gemeenten Maldegem en Knesselare, de Bosgroep Oost-Vlaanderen Noord en de Vlaamse Landmaatschappij. RLM bevordert de (her)aanleg

van poelen, dreven, bomenrijen, houtkanten, hagen en hoogstamboomgaarden.

Deze kleine landschapselementen (KLE) dragen bij aan het unieke karakter van de vallei van de Splenterbeek en de Ede. Ze bevorderen ook de biodiversiteit omdat ze stapstenen zijn waarlangs diverse dieren en plantensoorten zich veilig kunnen verplaatsen.

Uitgebreide info over het project en de realisaties vind je op de website van de Provincie Oost-Vlaanderen, die dit alles coördineert.

Geïnteresseerd in de aanplant van een houtkant, haag, bomenrij, hoogstamboomgaard, het graven van een poel, achterstallig knofbeheer...? Zowel voor particulieren als landbouwers.

i RLM 050/70 00 42
HELENE.QUIDE@RLM.BE, 0474/55 61 73

Fruit met Pit in 't Meetjesland

Mmm... verse pruimenconfituur, een zakje kersen, gestoofde peren als nagerecht... Of hou je meer van appelmoes, de 'allerlekkerste' gemaakt van Jacques Lebel's? Het fruit dat je nodig hebt voor die lekkernijen, vind je binnenkort opnieuw ook bij jou om de hoek!

Een tijdlang ging het minder goed met de hoogstamboomgaarden in het Meetjesland. Vreemd als je bedenkt dat er weinig dingen zo mooi zijn als een bloeiende hoogstamfruitboom. Zo'n boom barst van het leven, heeft een grote cultuurhistorische waarde en zorgt op termijn nog eens voor vele kilo's lekker en gezond fruit!

Maar er is goed nieuws! De boomgaard is weer helemaal terug van weggeweest. Je ziet het in het landschap: op verschillende plaatsen, bij een boerderij of in grote tuinen groeien nieuwe hoogstamfruitbomen. Een flink deel daarvan werd aangeplant met steun van het project 'Gegronde Boomgaarden', waarbij RLM de nadruk legt op de typisch Meetjeslandse fruitvariëteiten, kortom fruit met pit.

Smullen van Meetjeslands Fruit met Pit

Zelf fruit kweken kost wat tijd, en vereist ruimte in de tuin. Maar dicht bij huis fruit oogsten, misschien is dat een goed idee? Op sommige plaatsen in het Meetjesland kan je 'zelfplukken', anderen vinden streekfruit in de rekken van de hoeswinkel, of werken mee aan de voedselteams.

Eigen appeltje voor de dorst

Plant je toch ook liever je eigen fruitboom? Laat je inspireren door de verhalen van oudere bewoners in het Meetjesland of neem contact op met RLM. Ook op de milieudienst van de gemeente kan je soms terecht voor info en subsidies.

En binnenkort kan je ook een kijkje nemen in de 'voorbeeldboomgaard' in je buurt.

3 gouden tips vooraleer je aan de slag gaat:

- 1** Plant de boom niet te diep, zo vermijd je dat de stam verstikt en de groei stilvalt
- 2** Een boomgaard bescherm je goed tegen vraat: schapendraad en stevige palen zijn aan te raden; voor paarden is stroomdraad een must
- 3** Investeer de eerste jaren na aanplant in een deskundige snoei: zo groeit je kans op succes, en oogst je over enkele jaren de eerste bakken fruit

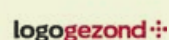

Kennismakingscursus enten en oculeren

Je plant een hoogstamfruitboom en wacht tot hij groeit en bloeit. Na enkele jaren oogst je het eerste fruit, maar gaat het allemaal vanzelf? De eerste jaren na de aanplant van een nieuwe fruitboom is het belangrijk dat de boom goed groeit en een mooie vorm krijgt. Je kan de boom bemesten, 'witten', soms knip je hier en daar een tak weg. En... misschien kan je er ooit een nieuw ras op enten?

Al gehoord van een gezinsboom of familieboom? Men kan verschillende variëteiten op één fruitboom veredelen. Op deze cursus leert u hoe u zelf fruitbomen kunt veredelen. Fruitbomen vermeerderen is niet zo moeilijk, als men de juiste technieken kent. Interesse? Schrijf snel in, het aantal plaatsen is beperkt. Inschrijven kan via overschrijving van € 5 op rekening IBAN BE43 0682 2522 1701 met vermelding van uw adres, emailadres én telefoonnummer. 14u - 17u

i locatie: INFO@RLM.BE, 050/70 00 42

Dit LEADER-project kwam tot stand met de steun van
Europees landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

Wat is er aan de hand?

'Het gaat niet goed met de bijen, he?'

jan-met-de-pet

'Hoezo, je hebt geen honing dit jaar?'

klant van imker

'Van mijn zeven bijenkasten, heeft er maar één de winter overleefd...'

imker

'Ik ben genoodzaakt om hommelmastjes in te voeren uit Spanje voor mijn fruitbestuiving'

fruijteler

'Er staat 'bloemenhoning' op het potje, dan heb je toch geen bijen nodig?'

kindermond

'Voor alles wat lekker is, heb je bijen nodig'

smulpaap

foto: Henk Wallays

FEITEN

Zonder onze bestuivers (honingbijen, solitaire wilde bijen, hommels, zweefvliegen, vlinders...) komt driekwart van de voedingsgewassen in de problemen (87 van de 115 belangrijkste gewassen worden niet meer bestoven). De landbouw in België kent een productieverlies van 316 miljoen € en op wereldschaal 153 miljard €! Imkersproblemen zijn gekend: de varroamijt, de 'verdwijnziekte', onvoldoende voedsel voor de honingbijen om de winter door te komen, neonicotinoïden en co (gewasbescherming), intensivering van de landbouw... Maar zowel voor de honingbijen als de wilde bestuivers kunnen we met zijn allen wél iets doen!

[WWW.RLM.BE](http://www.rlm.be)

Eerste hulp voor bestuivers

1. Verschaffen van nestgelegenheid: voor solitaire bijen en hommels door het behoud van struiken en bomen en overlaten van dode takken of ruige hoekjes.
2. Extra voedsel voorzien (nectar en stuifmeel) door bloemenstroken aan te leggen. Het zaaien van wilde bloemenmengsels, ook in grasland, bevordert de aantallen en diversiteit aan hommels, solitaire bijen en vlinders aanzienlijk en is een lust voor het oog!
3. Vroegbloeiende wilgen zoals de katwilg aanplanten, zo kunnen de bijen hun eerste stuifmeel binnenhalen na de lange winterperiode.
4. Verbinden van verschillende habitats door bloemenstroken en hagenrijen werkt positief op de kolonisatie door bestuivers.
5. Vermijd of verminder het gebruik van breed-spectrum pesticiden.

MEER INFO OVER HET BIJENPROBLEEM VIND JE OP WWW.RLM.BE

SPEEL EROP BOS!

Trek je speelkieren aan, maak je picknick klaar en kom genieten van een heerlijk speelse namiddag in het bos. Er is voor elk wat wils. Kom speuren naar kabouters, meeknutselen aan boskunst of genieten van een muzikaal verhaal. Liever wat meer avontuur? Dan is bushcraft misschien iets voor jou en ook wie houdt van een partijtje kubk kan zijn hartje ophalen. Ontdek het volledige programma op www.rlm.be

Locatie: provinciaal domein Het Leen, Gentsesteenweg 80, 9900 Eeklo.

Praktisch: 12u-13u gezinspicknick (zelf picknickmand en -dekentje meebrengen, drank verkrijgbaar in de vlakbij gelegen cafetaria), van 13u tot 17u spelletjes en workshops voor kinderen van 3 tot 14j.

Deelname gratis, een plannetje met een overzicht van de activiteiten is ter plaatse verkrijgbaar voor € 2.

Organisatie: Gezinsbond, Natuurpunt en Partners Meetjesland, provinciaal domein Het Leen, Regionaal Landschap Meetjesland.

Roger Locy maakte naar aanleiding van 20 jaar Wildbeheers-eenheid 'Langs de Hoge Kale' een fotoboek. De technieken die aan bod kwamen om het boek te maken hebben alles te maken met bersjacht en loerjacht. Het geluidloos benaderen van wild, zonder waarneembaar te zijn, tegen de wind in, met de gepaste kleding. Benaderen in hun eigen "huis", hun biotoop en doordringen in hun leefwereld. Verrast worden door hun reacties, hun gedragingen. En dan vooral: schieten op alles wat al dan niet beweegt, met de camera.

Voor alle Meetjeslandse lezers nu aan verminderde prijs van € 45 i.p.v. € 50 / IBAN BE 70 2900 3890 7125 (levering binnen de twee weken)
Contact en info: 0475 46 53 40 roger@2origin.net

UITLEENMATERIAAL VOOR NATUURGIDSEN EN LEERKRACHTEN TE MALDEGEM EN LOVENDEGEM

Vroeger kon je al kosteloos educatief materiaal lenen bij de milieudienst Maldegem, nu kan dat ook bij de milieudienst van Lovendegem! In Maldegem ligt de nadruk op afzonderlijke materialen zoals loeppotjes, microscopen, schepnetten, zoekkaarten,... Lovendegem leent eerder themakoffers mét handleiding uit: waterkoffer, "spelen tot je groen ziet", bodemdiertjes, spinnenkoffer en nog veel meer.

Het materiaal wordt nog voortdurend aangevuld: zo is er in Lovendegem ook materiaal speciaal voor kleuters en mensen met een mentale beperking. Informeer bij milieudienst@lovendegem.be en milieudienst@maldegem.be

Bijvriendelijk Meetjesland

Dit jaar willen we iedereen aansporen om acties te ondernemen ten voordele van bijen en vlinders. Hier vind je enkele voorbeelden van wat je als inwoner, lid van een vereniging of gemeentebestuur kan doen. Zo hopen we van het Meetjesland een bijvriendelijke streek te maken! Op www.RLM.be kun je op een interactieve kaart zien wat jouw gemeentebestuur en medebewoners al doen voor meer gezoem in je buurt. Doe je zelf ook inspanningen, en heb je mooie foto's en/of zoek je een plek waar je je ei kwijt wil? Mail naar info@RLM.be en wij zetten je op de kaart!

Landbouwer v landschapsbo

Terwijl de provincie Oost-Vlaanderen zorgt voor bijmenzaad, zoeken agroteamgroep Eco² en bMaldegem landbouwers die het bloemenmengzaaien op stroken die ze in gebruik hebben. Ialleen bijen, vlinders, en andere dieren proren van de bloemenrijke stroken. Ook wonenden en fietsers kunnen genieten van de opfleuring van de stre

Diëgo heeft een vlinder- en bijenparadijs

Enkele jaren geleden bestond mijn tuin vooral uit gazon en een steriele randbeplanting met sierheesters. Maar omdat ik ben grootgebracht met 'groensels uit de lochtink', begon het al gauw te kriebelen. Een tuin kan immers veel meer zijn: een plek vol overvloed, een ontmoetingsplek, een toevluchtsoord, een oase voor dieren en planten,...

Door niet alleen te streven naar een mooie oogst, maar ook de natuur de ruimte te laten om een beetje haar eigen gang te gaan, is het resultaat vandaag een heel diverse plek met bijen, kippen, compost, groenten, bessen en verwilderde hoekjes. In mijn tuin doe ik aan 'permacultuur', wat wil zeggen dat ik niet alsmaar strijd tégen de natuur, maar samen werk mét die natuur.

De gemeentes beheren heel wat openbaar groen waar men hetzelfde zou kunnen doen: kleine paradijsjes vol lekkers, die tegelijkertijd de natuur een duwtje in de rug geven. Wie meer wil weten, ook over tuindelen en volkstuintjes, moet maar eens een bezoekje brengen aan de facebookpagina [f 'Transitie Maldegem'](#).

Op 3 augustus kan je meedoen aan een rondleiding in de tuin van Diëgo, terwijl hij op 26 september samen met een imker een boeiende lezing geeft over vlinders en bijen, en wat je allemaal kan doen voor die prachtige beestjes. Meer info daarover vind je op www.RLM.be en in de kalender achteraan.

rupsvan de populierenspilaart,
een nachtvlinder

een rijke bessenoogst

wordt
uwer

riendelijk bloe-
edrijfsgilde
nsel in-
Niet
fite-
om-
sten
ek.

Ook Landelijke Gilden Meetjesland zet in op bijen!

Landelijke Gilden Meetjesland biedt aan een 350-tal tuinliefhebbers in het Meetjesland GRATIS bloemenzaadmengsel voor het inzaaien van een bijvriendelijke tuin. Enige voorwaarde is achteraf een digitale foto van je bijvriendelijke bloementuin doormailen.

Je kan de pakketjes ophalen vanaf 6/04 op diverse locaties in het Meetjesland. Info en bestellen:
 tuinclubmeetjesland@gmail.com

Sam

**De ouders van Sam hebben hun tuin
vlindervriendelijk ingericht.**

Een deel van het gazon werd omgespit en vervangen door een bloemenweide. Verspreid over de tuin werden nuttige planten voor vlinders aangeplant en samen met de kinderen werd een insectenhotel gebouwd.

“Onze tuin zit vol met leven, er is van alles te zien en het is er plezant om te spelen. Ook in de tuin van oma wordt er niet gespreid. Over de wortelen ligt een net, tegen de rupsen. Blijkbaar helpt dat niet altijd, vorig jaar vonden we een hele mooie vlinder achter het net, die moet daar geboren zijn. Die hebben we er dan vanonder gepakt en vrijgelaten.”

foto: Henk Wallays

Wat kan je als gemeente doen? Hier de top-tien acties voor meer gezoem:

Kies bij de aanplant van openbaar groen zo veel mogelijk voor inheemse, niet-invasieve (=agressief woekerende) planten

Zaai bloemenmengsels in gemeentelijke parken, bermen, speelbos, braakliggende percelen,...

Kies bij aanplanten voor bijvriendelijke struiken of bomen zoals lindes (als traditionele 'toegangsboom' én bijenboom), spork (dé bijenstruik) of wilg (dé voorjaarsstuifmeelbron)

Deel grote graspartijen (parken, maar ook bermen) in verschillende stukken, waarbij je ook zones extensiever (=goedkoper) beheert als bloemenrijk grasland. Uiteraard behoud je het korte gras op intensief gebruikte plaatsen

Leg met snoeihout takkenhopen aan, waarin egels, vogels en solitaire bijen een nestplaats of voedsel vinden

Gebruik voor het opvullen van gemeentelijke bloembakken geen dubbele bloemen (waardeloos als voedsel voor bijen en vlinders)

Verdeel zakjes bloemenzaad of bloembollen, eventueel met steun van de provincie

Leef het Bermbesluit na: ecologisch bermbeheer, niet te vroeg maaien!

Gebruik geen pesticiden (ecologisch onkruidbeheer)

Informeer je bewoners met een artikel in het gemeentelijk infoblad

In het najaarsnummer van de landschapskrant brengen we nog uitgebreid verslag uit van de inspanningen die ook jouw gemeente doet voor de bijen en vlinders. Wordt vervolgd...

**Ravotten in
het speelbos Kleit**

Een tipje van de sluier van... Landschapspark Drongengoed

In het Meetjesland ligt het Drongengoed, met ruim 750 hectare het grootste aaneengesloten bosgebied van Oost-Vlaanderen. Al een tijdje werkt de gemeente Knesselare samen met andere partners in het gebied aan de uitbouw van het 'Landschapspark Drongengoed'. Hiermee willen we recreanten en toeristen van binnen en buiten het Meetjesland lokken naar dit prachtige gebied, dat heel wat troeven heeft voor wie op zoek is naar natuur, cultuur en actieve of minder actieve ontspanning. We geven een beknopt overzicht van wat er deze lente en zomer nog gerealiseerd zal worden.

Maldegemveld, Spiegelareven foto: Ludo Goossens

De dorpskernen Knesselare, Kleit en Ussel dienen als 'poorten' voor het gebied. **Je zal er fietsen kunnen huren** om het gebied op een leuke en milieuvriendelijke manier te verkennen.

Een wandeling meepikken of op zoek naar info voor een weekendje Drongengoed?

Vanaf april kan je surfen naar www.drongengoed.be.

Infoborden tonen je de troeven van het gebied.

**Inrichting van Ussel als
speeldorp Pierlala met
o.a. Pierlala standbeeld en
'Kamielken' tram**

Drongengoedbos foto: Ludo Goossens

**Speelse infoborden aan
de voormalige sigarenfabriek
Cogétama in de dorpskern
van Knesselare**

Bijenweetjes

- ➡ Om een bijenvolk een volledig jaar draaiende te houden moeten ze 50kg stuifmeel verzamelen.
- ➡ Bijen die in het voorjaar geboren worden hebben dus veel taken te vervullen en leven ongeveer 6 weken.
- ➡ Bijen die in de zomer geboren worden leven ongeveer 6 maand, ze moeten in staat zijn om de winter door te komen.
- ➡ Een pas geboren bij moet gedurende een drietal weken allerlei huishoudelijke taken vervullen. De laatste drie weken van haar leven heeft ze ook verschillende taken te vervullen buiten de kast. Ze bezoekt per dag 1000 tot 2000 bloemen, en legt daarvoor bijna 800km af.
- ➡ Een bijenvolk bestaat in het hoofdseizoen uit 50.000 tot 60.000 werkbijen, 400 tal darren en 1 koningin.
- ➡ Tijdens de wintermaanden bestaat een bijenvolk uit 10.000 tot 20.000 werkbijen, enkele darren en 1 koningin.
- ➡ De temperatuur in de bijentros blijft tijdens de wintermaanden, ongeacht de buitentemperatuur, op 15 tot 25°C. Eens er larven te verzorgen zijn stijgt de temperatuur tot 37°C.
- ➡ Een bijenkoningin kan tot 5 jaar oud worden, ze kan in het toppunt van het seizoen tot 2000 eitjes per dag leggen.
- ➡ Bijenvolken vermeerderen zich door te zwermen. De oude koningin en ongeveer de helft van de bijen verlaten hun woning om zich op een andere locatie te vestigen. In het oude volk worden jonge koninginnen geboren.
- ➡ Het gewicht van een bijenzwerm kan oplopen tot 3kg.
- ➡ Werkbijen worden geboren uit bevruchte eitjes, darren uit onbevruchte eitjes.

foto: Henk Wallays

- ➡ Een bijenkoningin verlaat in haar leven slechts twee keer het bijennest. De eerste keer als jonge, pas geboren koningin (bruidsvlucht). Tijdens deze bruidsvlucht wordt ze bevrucht door een tiental darren. De tweede keer dat ze het nest verlaat is om te zwermen.
- ➡ Bijen laten door middel van een bijendans zien waar zij nectar kunnen vinden. Aan de hand van het soort dans (rondedans of kwispeldans) komen andere bijen te weten waar een voedselbron te vinden is.

Jagen op planten?

In ver vervlogen tijden was de voorraad- en medicijnkast van de Meetjeslander vaak gevuld met planten die in directe nabijheid, tussen landerijen of in het wild geoogst werden. Sommige toepassingen kennen we nog, maar vele zijn we gewoon vergeten. Het zal je niet verbazen dat mensen vroeger bramen gingen plukken. Maar wist je ook dat pastinaak een in oorsprong wilde plant is die we vandaag vooral kennen als vergeten groente? Of dat vlierbessen rijk zijn aan vitamines en antioxidanten?

Wilde planten kunnen dus heel lekker zijn, maar ze plukken doe je niet zomaar. Het vraagt heel wat plantenkennis om te weten wat veilig en bruikbaar is en bovendien zijn heel wat wilde planten beschermd of op zijn minst heel kwetsbaar.

Toch bieden enkele typische Meetjeslandse kruiden en planten ook mogelijkheden. Vanuit deze overtuiging is cvba Aarde-nd- werk aan de slag gegaan om nieuwe producten te ontwikkelen in het project 'Plant Hunting'. De samenwerking tussen uiteenlopende plattelandsactoren zoals landbouwers, natuurbeheerders, eigenaars van

private en publieke tuinen en verwerkers is daarbij cruciaal. Zo wordt vandaag geëxperimenteerd met een nieuwe theemengeling op basis van soorten als linde, vlier en bramen!

Dit voorjaar gaan ze voor het eerst kruiden oogsten in het Maldegemveld (op 4 april) en in Provinciaal domein 'Het Leen' (op 12 juni). Voor meer info: zie agenda of www.aardendwerk.be

Weet u geschikte locaties voor de oogst of teelt van planten of zou uw organisatie willen meewerken aan dit initiatief? Neem dan contact op met info@aardendwerk.be

Maak je eigen verse lindebloesemthee!

- Neem 4 eetlepels verse lindebloesems. Pluk niet te veel, de bijtjes willen ook wat!
- Spoelen wordt afgeraden, omdat je zo ook de aroma's wegspoelt. Bijgevolg pluk je op een locatie zonder luchtverontreiniging.
- Overgiet de bloesems met een kwart liter kokend water, en laat het 10 minuten trekken.
- Drink je zelfgemaakte lindethee heet en eventueel met wat honing of suiker.

